

Forslaget til Lov om offentlig Forsorg for van-
røgtede, vanartede og forbryderske Børns
Opdragelse

af

Overretsassessor *Brun*, Formand for Foreningen af 1837
til forsømte Børns Frelse.

I Henhold til Redaktionens Anmodning skal jeg i det følgende søge at give en orienterende Fremstilling af Hovedreglerne i ovennævnte Lovforslag og dettes Stilling til den nuværende Tilstand. Som bekendt er der i de sidste Aartier rundt om i Lande med lignende Civilisation som vor truffet særlige Lovforanstaltninger til Bekæmpelse af den Stigning af Forbrydelser mellem Børn, som er iagttaget i den sidste Menneskealder. Disse Foranstaltninger have alle Vegne samlet sig om at lade Opdragelse træde i Stedet for Straf. Herhjemme have vi endnu ikke naaet at faa saadanne nye Love tilvejebragte, og betegnende for Udlandets Opfattelse af vore Forhold i saa Henseende er en Artikel i det den 30. Juni 1900 daterede Hæfte af »Journal of the Royal Statistical Society« (S. 183—261). I denne Artikel gøres der ret indgaaende Rede for, hvad der i de forskellige europæiske Lande og de af den angelsachsiske Race beherskede Stater uden for Europa er gjort med Hensyn til forbryderske Børns Behandling. I Omtalen heraf skænkes der selv smaa Stater som Svejts og Belgien hver 5 tæt trykte Sider, hvorimod Danmark, foruden lidt Statistik, kun faar 12 Linier. I disse siges der væsentlig kun, at Dan-

mark er det eneste Land, hvor der gives en Straf af Ris til Piger under 12 Aar, og hvor Drengene kunne faa Ris indtil det 15de Aar, samt hvor Fængsel kan anvendes allerede med det 10de Aar. Men, tilføjes der, der findes heller ikke særlige Lovregler med Hensyn til Behandlingen af forbryderske Børn. Det er denne Mangel, Lovforslaget tilsigter at afhjælpe, og det maa derfor hilses med Glæde.

Idet den i Lovforslaget trufne Ordning af Stoffet i Hovedsagen vil blive fulgt, skal der gaas over til Kapitel I, der angiver, til hvilke Børn Lovforslaget sigter. § 1 a handler om det Barn, som »paa Grund af Forældres eller andre Opdrageres Vanrøgt, Mishandling eller slette Paavirkning er udsat for legemlig Forkrøbling eller sædelig Fordærvelse«. § 1 b taler derhos om det Barn, som »ved slet Opførsel har lagt sædelig Vanart for Dagen«. Disse to Grupper af Børn kaldes paa flere Steder i Lovforslaget: de vanrøgtede og vanartede Børn, modsat 3die Gruppe, de saakaldte forbryderske Børn, om hvilke § 1 c handler. Reglen omfatter det Barn, som »paa Grund af sin Alder af Loven eller vedkommende Myndighed fritages for Straf for en Handling, der har givet Myndighederne Anledning til Strafforfølgningsskridt, men det findes, at opdragende Foranstaltninger ere fornødne«. Denne Regel er maaske mindre let forstaaelig uden for Juristernes Kreds. Det skal derfor her bemærkes, at for Tiden ere Børn under 10 Aar ifølge Straffelovens § 35 fritagne for Straf, hvilken Forbrydelse de end maatte begaa, og Børn mellem 10 og 15 Aar ifølge Straffelovens § 36 ligeledes fritagne for Straf, naar de have begaaet mindre betydelige Forbrydelser, hvis Strafbarhed de ikke kunne antages at have indset. Disse 2 Grupper ere altsaa ifølge Loven fritagne for Straf. Efter Straffelovens § 36 kunne Børn mellem 10 og 15 Aar af Justitsministeriet fritages for Straf, selv om de have begaaet grovere Forbrydelser, hvis Strafbarhed de maa antages at have kunnet indse, naar det kan ventes, at paagældende Barn ved andre Foranstaltninger kan rettes og forbedres. Dog kan saadan

Fritagelse ikke finde Sted, naar Forbrydelsen er saa grov, at en voksen for samme vilde have faaet Tugthusarbejde eller Livsstraf. Børn mellem 15 og 18 Aar skulle altid straffes, naar de forbryde sig, men Straffen skal nedsættes efter Omstændighederne til det halve. Børn i denne Aldersklasse og Børn mellem 10 og 15 Aar, som begaa de ovenomtalte allergroveste Forbrydelser, kunne kun fritages for Tiltale ved kongelig Resolution, ligesom enhver anden Forbryder kan det. Om alle disse Grupper af Børn handler § 1 c. Dens Anvendelighed er dog som foran angivet betinget af, at disse Børn have begaaet en Forbrydelse, der har givet Øvrigheden*) Anledning til at rejse en Undersøgelse, under hvilken det viser sig, at opdragende Foranstaltninger ere fornødne. Sondringen mellem § 1 a og b, de vanrøgtede og vanartede Børn paa den ene Side, og § 1 c, de forbryderske Børn paa den anden Side, er af ren formel Art. Thi et vanartet Barn kommer kun ind under § 1 c, hvis det ved at gribes i en Forbrydelse eller paa anden Maade giver Anledning til, at Sag rejses, og et Barn, som f. Eks. er stærkt vanrøgtet af sine Forældre og paa Grund af en, som det viser sig, urigtig Mistanke inddraget under en Undersøgelse, bliver et »forbrydersk« Barn, skønt Grunden til, at det offentlige under Undersøgelsen kommer til det Resultat, at Opdragelsesforanstaltninger ere nødvendige, maaske alene er at søge hos Forældrene. Naar Loven karakteriserer § 1 c Børnene som forbryderske, modsat de vanrøgtede og vanartede Børn, er det saaledes ikke, fordi Loven anser dem for værre, men alene af den i Henseende til Barnets Forhold mere tilfældige Grund, om Øvrigheden er bleven sat i Bevægelse over for dem. Der er bleven dvælet saa meget ved denne Sondring, fordi den faar saa indgribende Betydning paa mange Punkter i For-

*) Paatalemyndigheden er jo som Hovedregel hos Amtmanden, i Kjøbenhavn Vicepolitidirektøren. Dog skal Justitsministeriet i nogle enkelte Tilfælde træffe Afgørelsen. I offentlige Politisager har Politimesteren Paatalemyndigheden.

slaget. Blandt disse maa allerede her fremhæves, at Afgørelsen af, om opdragende Foranstaltninger skulle finde Sted, for de vanrøgtede og vanartede Børns Vedkommende er henlagt til kommunale Udvalg og Overøvrigheden, for de forbryderske Børns Vedkommende derimod til en ny ved Loven indført Statseembedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, hvorom nærmere senere. Dette hænger atter sammen med, at Lovforslaget ikke gør Forandring i den kriminelle Lavalder. § 1 a-c er dog redigeret saaledes, at den ogsaa er forenelig med en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder, hvilken Forhøjelse vel nok maa siges at ligge i Luften.

Kredsen af de Børn, over for hvilke det offentliges opdragende Forsorg kan anvendes selv mod Forældrenes Villie, er bleven betydelig udvidet ved Lovforslaget. Her er netop en af de store Ulemper ved den nuværende Tilstand. Bortset fra de særlige Regler for Skole- og Fattigvæsenet kan Forældremagten for Tiden kun tages fra Forældrene, naar disses »Forstand, Helbred eller Sæder« gør dem uskikkede til at opdrage Børnene. Er der ikke noget i Vejen med disse Ting, kan et Barn altsaa for Tiden ikke tages fra Forældrene, selv om det paa Grund af Vanartethed har vist sig at trænge aldrig saa meget dertil. Og hvad forstaas der dernæst f. Eks. ved, at Forældrenes »Forstand« gør dem uskikkede til at opdrage Børnene? Er Ufornuft eller Uforstand nok, eller kræves der Sindssygdом, Aandssvaghed eller deslige? Og »Sæder«; hvor meget skal der til i saa Henseende? Denne Tvivl om Reglens Omfang har ogsaa været uheldig og indskrænket Reglens Anvendelighed. Endelig skal det jo bevises, at der er noget i Vejen med »Forstanden« eller »Helbredet« eller »Sæderne«. Men hvor vanskeligt det tidt er at føre et saadant Bevis, ved enhver, der har haft med kriminel Retspleje at gøre. Som det ses, sigter Reglen i § 1 a om de vanrøgtede Børn nærmest til disse Tilfælde. Men § 1 a er udtrykt med større Skarphed og derfor praktisk set lettere anvendelig end den nugældende Regel. Naar der ikke kan paavises nogen Fejl eller Forsømmelse

hos Forældrene, er man som nævnt for Tiden afskaaret fra mod Forældrenes Villie at fjerne Børnene fra Hjemmet og anbringe dem under mere betryggende Forhold. Men det offentliges Indgriben er jo netop her saa overmaade tidt ønskelig; Forældrene gaaf. Eks. paa Arbejde hele Dagen, og Børnene, som ere overladte til sig selv og udsatte for ældre Kammeraters Paavirkning, vise sig da ofte i høj Grad vanartede eller forbryderske. Det hænder atter og atter baade i og uden for Kjøbenhavn, at vedkommende Dommer er villig til at slutte Sagen, naar Forældrene ville samtykke i at overdrage Forældremagten til en af de Institutioner, som sørge for saadanne Børns Anbringelse borte fra Hjemmet, men at Forældrene hellere ville have Barnet straffet end finde sig i, at Barnet fjernes fra Hjemmet. Det maa jo nemlig i denne Sammenhæng erindres, at den Justitsministeriet ved Straffelovens § 36 tillagte Hjemmel til at fritage Børn mellem 10 og 15 Aar for Straf mod, at Opdragelsesforanstaltninger anvendes, i Praksis i lang Tid har været forstaaet saaledes, at Bortfjernelse fra Hjemmet kun kan ske med Forældrenes Samtykke. I disse Tilfælde kommer § 1 b og c til Hjælp.

Medens den Ret til at fjerne Børnene fra Hjemmet, som nu efter Fattiglovens § 40 tilkommer Fattigvæsenet, bortfalder som overflødiggjort ved Forslagets Regler i § 1 a og b, er Skolevæsenet derimod ifølge Forslagets § 3 kfr. § 31 berettiget til at bestemme, at dovne, skulkende eller uartige Børn for en Tid af indtil 6 Maaneder kunne anbringes i et Plejehjem eller i en Tvangsskole, hvor en saadan findes.

I Forslagets Kapitel II handles om, hvem der bestemmer, om de i Forslaget omhandlede opdragende Foranstaltninger skulle anvendes. Som alt berørt sondres der mellem, om det offentlige har indledet Strafforfølgning eller ikke. I sidstnævnte Tilfælde skal Afgørelsen henlægges til kommunale Udvalg og Overøvrigheden, hver med en Virksomhed, som senere skal omtales. Disse kommunale Udvalg, der ere en ny Institution, bestaa af 3 til 5 Medlemmer,

efter vedkommende kommunale Raads nærmere Bestemmelse. Uden for Kjøbenhavn vælger Amtmanden Formanden: i Kjøbenhavn vælger Magistraten en af Borgmestrene eller Raadmændene til Formand. De andre Medlemmer vælges af paagældende kommunale Raad, saaledes at der, saa vidt muligt, sørges for, at Personer, hvem Tilsynet med Kommunens Plejebørn overensstemmende med Loven af 1. Marts 1895 er overdraget, faa Plads i Raadet. Allerede i 1888 begyndte der i Henhold til Loven om Tilsyn med Plejebørn rundt om i Kommunerne at opstaa frivillige Plejebørnstilsyn, og saadanne Tilsyn findes nu i største Delen af Landets Kommuner. Man har herved kaldt saavel Mænd som Kvinder frem, som have vist sig at have Interesse for ulykkeligt stillede Børns Vel, og som maa forudsættes i Aarenes Løb at have faaet nogen Indsigt i Behandlingen af saadanne Børn og nogen Forstaaelse af de herhen hørende Forhold. Man har derfor ønsket at knytte disse frivillige Kræfter til de her omhandlede kommunale Udvalg. For Tiden er det Overøvrigheden (Overpræsidenten og Amtmændene), som afgør, om Forældremagten ved Dekret skal fratages Forældrene. Det har imidlertid været følt som en Ulempe, at Overøvrigheden paa Grund af Mangelartetheden af dens Forretninger og dens hele Organisation, der gør den ude af Stand til selv at lære Forholdene personligt at kende, staar de herhen hørende Tilfælde for fjernt. Det er for at bøde herpaa og for at skabe et kraftigere Initiativ paa dette Omraade, at de ovenomtalte kommunale Udvalg skulle medvirke.

Naar Talen er om de saakaldte forbryderske Børn, altsaa Børn, mod hvem Strafforfølgning er indledet, har Overøvrigheden for Tiden ogsaa her Bestemmelsen af, om Forældremagten skal tages fra Forældrene. Dette forandrer Lovforslaget helt, idet der, som alt berørt, indføres en ny Embedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, der i disse Tilfælde træffer Bestemmelse om, hvilke Optragelsesforanstaltninger der skal vælges, og fratager Forældrene Forældre-

magten, hvis dette er nødvendigt. Afgørelsen af, om Tiltale skal frafalde over for disse Børn, bliver dog som hidtil hos Justitsministeren, eventuelt Kongen. Direktøren for Børnetilsynet skal være disse Myndigheder en lignende Hjælp, som det kommunale Udvalg som ovenfor omtalt skulde være for Overøvrigheden. Denne Embedsmand forudsættes gennem den Tilsynsmyndighed, der ved Lovforslaget gives ham, og som senere skal omtales nærmere, at staa i nøjeste Rapport til hele det praktiske Arbejde paa dette Omraade.

Over for disse forbryderske Børn gør Lovforslaget ogsaa en anden ret væsentlig Forandring i den bestaaende Tilstand. Der er som bekendt for Tiden en ikke ubetydelig Forskel paa Dommerens Stilling i og uden for Kjøbenhavn med Hensyn til Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar. I Kjøbenhavn behandles jo nemlig praktisk taget næsten alle Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar ved offentlig Politiret, hvor Dommeren har Ret til at slutte Sagen med en Advarsel eller paa Vilkaar, at der tildeles Barnet en Revselse i Hjemmet. Paa Grundlag af denne Regel har vedkommende Dommer i den offentlige Politiret i et stedse stigende Antal Tilfælde sluttet Sager mod Børn under 15 Aar paa Vilkaar, at Forældrene samtykkede i, at Børnene anbragtes uden for Kjøbenhavn af Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse eller andre Institutioner med lignende Formaal. Uden for Kjøbenhavn har Dommeren vel en lignende Adgang til at slutte Politisager med en Advarsel, men da Reglen kun gælder egentlige Politiforseelser, og Børns Forbrydelser — Tyveri er jo Børns Hovedforbrydelse — ikke henregnes hertil uden for Kjøbenhavn, er man her nødt til at gaa den besværlige og meget langsommere Vej at lade Forhøret beskrive og indsende det til Justitsministeriet gennem Amtet i Overensstemmelse med den tidligere omtalte Regel i Straffelovens § 36. Her har Fremgangsmaaden i Kjøbenhavn vist sig langt mere praktisk, idet den forener Hurtighed og et forholdsvis lille Apparat

med fuldkommen tilstrækkelig Sikkerhed. Ved § 5, 1ste Stykke, er Fremgangsmaaden i Kjøbenhavn gjort anvendelig ogsaa uden for Kjøbenhavn. Efter denne Paragraf blive nemlig fremtidig alle Forbrydelser begaaede af Børn under 15 Aar saavel i som uden for Kjøbenhavn at behandle som offentlige Politisager, for saa vidt Straffen ikke skønnes at maatte blive Hensættelse i en Strafanstalt. Med andre Ord, den ovenbeskrevne lettere Fremgangsmaade, som bruges i Kjøbenhavn, kan ogsaa anvendes uden for Kjøbenhavn. Men Dommeren imidlertid kun at kunne forsvare at hæve Sager mod 10—15aarige Børn paa Vilkaar, at Forældrene samtykke i, at Børnene anbringes uden for Hjemmet, men Forældrene ikke ville meddele et saadant Samtykke, er hele denne lettere og simplere Fremgangsmaade udelukket. Det fremgaar af det ovenfor udviklede, at der da maa gaas den besværligere Vej at erhverve Justitsministeriets Resolution for, at Tiltale kan frafalde. Det samme gælder ogsaa i de faa Tilfælde, hvor Forbrydelser, begaaede af Børn mellem 10 og 15 Aar, ere saa grove, at Dommeren som ovenfor nævnt overhovedet slet ikke kan hæve Sagen med en Advarsel, samt naar Personer mellem 15 og 18 Aar have begaaet Forbrydelser, men opdragende Foranstaltninger findes at burde træde i Stedet. Kongelig Resolution kan jo endog blive nødvendig efter de nugældende Regler i flere af de ovennævnte Tilfælde. Det erindres ogsaa, at Afgørelsen af, hvilke opdragende Foranstaltninger der i de ovenomtalte Tilfælde skal træffes, samt Fratagelse af Forældremagten, for saa vidt dette efter Foranstaltningernes Art er nødvendigt, ligger hos Direktøren for Børnetylsynet.

Kapitel III giver Regler om, hvilke Foranstaltninger der kunne træffes for Opdragelsens Skyld. De falde i 2 Hovedgrupper, nemlig Foranstaltninger af lempeligere Art, som ere forenelige med, at Børnene blive i det naturlige Hjem eller i alt Fald kun paa begrænset Tid fjernes herfra, og Foranstaltninger af strengere Art, hvor det er nødven-

digt for Opdragelsens Skyld ganske at fjerne Barnet fra det naturlige Hjem og om fornødent at kunne fratage Forældrene Forældremagten og overdrage den til andre.

De lempeligere Foranstaltninger bestaa i Advarsel til Barnet eller dettes Forældre eller hvem der staa i disses Sted, Paalæg om, at Barnet faar en passende Revselse i Hjemmet under fornødent Opsyn, Anordning af Tilsyn med Forældres eller andre Opdrageres Opfyldelse af Opdragelsespligten ved en egnet Mand eller Kvinde, som kan formaas dertil, Paalæg om at lade et skolepligtigt Barn besøge en Dagarbejdsskole, en Arbejdsstue, et Fortsættelsesasyl eller lignende Indretning samt Anbringelse af et Barn paa Prøve uden for Hjemmet for en Tid af indtil 6 Maaneder. Saadan midlertidig Anbringelse kan ogsaa ske, indtil Bestemmelse kan tages, om endelig Bortfjernelse fra Hjemmet bør vælges. Naar undtages den sidst omtalte midlertidige Anbringelse, koste disse Foranstaltninger ikke Forældrene noget, idet ogsaa Anbringelsen i Dagarbejdsskoler, Arbejdsstuer og Fortsættelsesasyl er gratis eller i alt Fald kun koster 10 Øre ugentlig til varm Mælk til Børnene. Det maa erindres, at Dagarbejdsskolerne og de andre ovennævnte Institutioner ikke fuldt svare til de engelske Dagarbejdsskoler, som ogsaa give Skoleundervisning og Forplejning, idet i England Børnene opholde sig hele Dagen i Dagarbejdsskolen og væsentlig blot tilbringe Natten og Fridagene i Hjemmene. Hos os besøges de her omhandlede Institutioner kun af skolesøgende Børn uden for disses Skoletid og ere navnlig beregnede paa Børn, hvis Forældre, fordi de begge ere paa Arbejde eller af andre Grunde, som Sygdom o. lign., ikke kunne føre fornødent Tilsyn med Børnene uden for Skoletiden. De læse Lektier i disse Asyl og beskæftiges med nyttigt Haandarbejde som Kurvefletning, Skomagerarbejde, Børstenbinderi, Forarbejdelse af forskelligt Legetøj eller kvindelige Haandarbejder o. lign. Der læses op for dem eller fortælles for dem om belærende og underholdende Ting, hvorhos Arbejdet saa vidt muligt afveksler med Friluftslige. Desværre

findes disse i høj Grad prævenierende Institutioner kun her i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg, hvor henved 1600 Børn daglig beskæftiges som nævnt. Det var i høj Grad ønskeligt, at der ogsaa blev oprettet saadanne Asylter i de forskellige større Byer, hvor der findes en stærkt opblomstrende Industri, der drager ogsaa Mødrene fra Hjemmet. Der kræves ikke saa store Pengemidler til at drive disse Institutioner, nærmest kun Husleje og Løn til Forstanderinden samt Anskaffelse af nødvendigt Inventar. De øvrige Kræfter har det i al Fald her i Kjøbenhavn vist sig let at faa ad frivillig Vej. Blandt Institutioner, som maa paaregnes at kunne gøre god Nytte ved Udførelsen af de omtalte lempeligere Foranstaltninger, maa Selskabet af 7. September 1898 til Støtte for faderløs Ungdom nævnes. Selskabets Opgave er ifølge dets sidste Beretning at antage sig unge Mennesker af begge Køn, der udgaa af Skolerne, og som faktisk savne en Fader og ofte tillige en Moder, og søge at støtte dem, navnlig moralsk, men efter Omstændighederne ogsaa økonomisk i Tiden til det 18de Aar. Selskabet giver hvert saadant Barn en saakaldt Hjælpeværge, der fører Tilsyn med Myndlingens Forhold. Børn af fortrukne, ofte straffede eller legemligt eller sjæleligt forkrøblede Fædre eller Mødre ville jo ofte, selv om de ikke i strengeste Forstand kunne kaldes faderløse, trænge til den Støtte, Selskabet byder. Dets Formaal er at udstrække sig over hele Landet; men hidtil har dets Virksomhed dog væsentligst indskrænket sig til Kjøbenhavn.

Naar det maa anses nødvendigt at anvende strengere Foranstaltninger, staar Valget mellem Plejhjem paa den ene Side og Børnehjem eller Opdragelsesanstalter paa den anden Side. Ved Plejhjem tænkes der paa en Familie, som modtager Barnet i Pleje som ethvert andet Plejebarn: det er navnlig Gaardmands- og Husmandsfolk, der tage saadanne Børn, og helst skal der være lidt Jord til Huset, hvad Loven dog ikke fordrer, men hvad der i Praxis plejer at blive fordret. Derimod kræver Lovforslaget, at

der ikke samtidig maa være anbragt mere end 2 Plejebørn i samme Plejehjem, medmindre det er Søskende. Ved Børnehjem tænkes der paa et Hjem, der er indrettet alene med det Formaal at opdrage et større eller mindre Antal fremmede Børn. Oprindeligt sigtede man ved Børnehjem nærmest til et Hjem, der var organiseret paa at opdrage hjemløse Børn, hvorimod man ved Anstalter eller Institutter nærmest tænkte paa Redningshjem for vanartede Børn. Børnehjemmenes Befolkning forudsættes ogsaa i Lovforslaget at være de yngre og mindre fordærvede Børn, medens Forslaget gaar ud fra, at de ældre og mere vanartede Børn anbringes i Anstalterne. Der lader sig dog ikke drage nogen skarp Grænse mellem Børnehjem og Anstalter, og disse sidste søge ogsaa saa meget som muligt at befri sig for det hos mange ilde klingende Navn Anstalt. Valget mellem, hvilke af disse Anbringelsesmaader der bør foretrækkes, skal efter Lovforslaget træffes efter, hvad der i hvert enkelt Tilfælde maa anses mest formaalstjenligt for Barnet.

Medens der, som tidligere omtalt, siden 1888 har været anordnet et Tilsyn med Plejebørn, hvilket Tilsyn nærmere er ordnet ved Loven af 1. Marts 1895, hvorfor Forslaget intet har behøvet at bestemme her, indfører Forslaget derimod en Række nye Regler om Tilsyn med Børnehjem og Anstalter. I private eller kommunale Børnehjem maa intet af de i Forslaget omhandlede Børn anbringes, medmindre Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet har godkendt et saadant Hjem, og for Opdragelsesanstalternes Vedkommende skal Justitsministeren give en lignende Godkendelse. Førend saadan Godkendelse gives, skal den tidligere omtalte nye Embedsmand, Direktøren for Børnetilsynet, have Lejlighed til at udtale sig. Denne Direktør skal derhos vedblivende føre Tilsyn med alle de anerkendte Børnehjem og Opdragelsesanstalter.

Kapitel IV omhandler den Fremgangsmaade, der vil være at følge, naar de ovenfor omtalte opdragende Foran-

staltninger skulle iværksættes. Det bemærkes i saa Henseende, at for Øjeblikket unddrage de værste Tilfælde sig ofte Opmærksomheden, og at der paa Grund heraf tidt ikke gribes ind over for Børn, der netop mest trænge til at bortfjernes, men hvis Forældre forstaa at skjule deres Forhold. Herpaa haaber Forslaget noget at kunne raade Bod ved Reglerne i dette Kapitel. De i Kapitel II omhandlede kommunale Udvalg skulle nemlig sætte sig i Bevægelse i ethvert Tilfælde, hvor de ved Selvsyn eller Anmeldelse komme til Kundskab om Forhold, som kunne begrunde, at vanrøgtede eller vanartede Børn (§ 1 a og b) trænge til offentlig Forsorg. Der paalægges derhos enhver offentlig Embeds- eller Bestillingsmand, som i Tjenestens Medfør kommer til Kundskab om noget af de ovennævnte Forhold, at gøre Anmeldelse derom til vedkommende kommunale Udvalg. Navnlig Lærere og Lærerinder, som daglig se Børnene, ville kunne yde god Hjælp. Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse erfarer til Eksempel stadig, at de fleste af de Ansøgninger, den faar, skyldes enten direkte Henvendelse fra vedkommende Skole, eller at Skolen formaar Forældrene til at henvende sig til Foreningen. Udvalget skal nøje undersøge hvert Tilfælde og kan i den Anledning afkræve paagældende offentlige Myndigheder Erklæring og begære Politiets Medvirkning samt Optagelse af Forhør til Oplysning i Sagerne. Derimod tillægger Lovforslaget ikke Udvalgene Myndighed til selv at indkalde, afhøre og edfæste Vidner, saaledes som Kommissionsforslaget tillagde Værgeraadene, der ellers i flere Retninger svarede til Udvalgenes Stilling over for § 1 a og b Børnene (de vanrøgtede og vanartede). Findes de ovenfor skildrede lempeligere Indgreb at være nok, træffer Udvalget selv Bestemmelse herom; dog skal der gøres Indberetning til Overøvrigheden om den skete Afgørelse. Men menes den strengere Form af opdragende Foranstaltninger at burde anvendes, gøres der Indstilling herom til Overøvrigheden, der, som alt berørt, ligesom hidtil træffer Afgørelse, naar Forældre-

magten maa fratages Forældrene. Ligesom Udvalgets Bestemmelser kunne indankes for Overøvrigheden, saaledes kunne dennes Bestemmelser i de sidstnævnte Tilfælde indbringes til Justitsministeriets Prøvelse. Saavel Udvalget som Overøvrigheden kan til enhver Tid forandre den af hver af dem tagne Bestemmelse. Forholdene i paagældende Barns Hjem kunne jo for Eksempel bedre sig saa væsentligt, at der ikke er Grund til at opretholde Forbudet mod, at Barnet opdrages her. Høre Tilfældene under 3die Gruppe, altsaa hvor det offentlige har paabegyndt Straffeforfølgningsskridt, henvises der til de ovenfor udviklede Regler, om hvorledes Fremgangsmaaden da er. Ogsaa i disse Tilfælde at lade de ved Forslaget indførte kommunale Udvalg og Overøvrigheden medvirke, vilde være et unødvendigt Omsvøb, naar en Undersøgelse dog maa indledes af de strafforfølgende Myndigheder.

Sidste Paragraf i Kapitel IV, nemlig § 22, maa nærmere omtales, dels fordi den følger et Kommissionsforslaget ganske modsat Princip, dels fordi den staar i nøje Forbindelse med, at Lovforslaget ikke forhøjer den kriminelle Lavalder. Paragraffen lyder saaledes: »Iværksættelsen af de med Hensyn til de i § 1 a—c nævnte Børn tagne Bestemmelser kan betros Selskaber eller Foreninger, til hvilke fornøden Tillid kan have. Naar det efter den paatænkte Foranstaltnings Art, og særlig, naar denne vilde medføre Udgifter, hvis Afholdelse ikke paahviler eller er overtagen af nogen offentlig Kasse, eller som paa anden Maade ere dækkede, har vedkommende Myndighed, førend den træffer Bestemmelse, henholdsvis gør Indstilling, at søge fornøden Forhandling med en saadan Forening om den eventuelle Iværksættelse og Udgiftens Afholdelse ved Foreningen«. Medens Kommissionsforslagets Tanke var, at det altid paahvilede Stat og Kommune i et i Forslaget nærmere angivet Forhold at sikre, at der fandtes fornødne Midler til at gennemføre Forsorgen, hvor Forældrene ikke kunde udrede Pengene, gaar Lovforslaget derimod ud fra, at en

saadan Pligt ikke paahviler Stat og Kommune. Afset fra Alimentationsbidragene til de uægte Børn, spille de Tilfælde, hvor det for Tiden paahviler en offentlig Kasse at udrede saadanne Udgifter, ingen videre Rolle. Den Del af Udgiften, som Forældrene kunne ventes at dække, faar næppe nogen større Betydning. Eksempelvis skal det anføres, at Forældrene kun betale gennemsnitlig 4 % af Udgifterne ved de engelske reformatory schools og industrial schools og 12 % af Udgifterne ved day industrial schools. Det kostede i Aaret 1900 Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse c. 32500 Kr. at opdrage de 362 Børn, som den da havde under Opdragelse; heraf dækkedes noget over 600 Kr. af Alimentationsbidragene for de uægte Børn, hvilke Bidrag vedkommende Kommuner for største Delen betalte; kun lidt over 400 Kr. dækkedes af Bidrag, som Forældrene til de ægtefødte Børn udredede. Lovforslaget indfører her den nye Regel, at den Myndighed, som bestemmer, om opdragende Foranstaltninger skulle anvendes, tillige kan sætte Forældrene i Bidrag til Hjælp til Dækning af de derved forvoldte Udgifter. Hvis den forsørgelsespligtige af Forældrene ved Forførelse, Mishandling eller grov Vanrøgt har givet Anledning til, at Barnet maa fjernes fra Hjemmet, kan Bidraget sættes lig med den virkelige Udgift. I modsat Fald kan et lavere Bidrag ansættes eller Bidraget endog helt bortfalde. Der knyttes Udpantningsret til disse Bidrag, og de kunne forlanges afsonede efter samme Regler som Alimentationsbidragene til de uægte Børn. Derimod kunne Bidragene ikke forlanges udredede af vedkommende Kommunes Kasse, saaledes som Alimentationsbidragene. Lovens Betydning vil altsaa meget væsentlig komme til at afhænge af, hvilke Midler de private Foreninger, til hvilke Forslaget henviser, have til deres Raadighed. Opdragelse af Børn mellem 10 til 15 Aar koster for Tiden i et Plejehjem fra 70 til 120 Kroner aarligt i Plejpenge foruden lidt Beklædningsudgifter m. m. og Opdragelse i et Børnehjem eller i en Anstalt gennemsnitlig 160 Kroner aarlig. Naturligvis

er den virkelige Udgift i disse sidste Institutioner en Del højere, nemlig 250 à 300 Kroner aarlig pr. Barn; men betydelige Tilskud fra Staten, Kommunerne eller andre Institutioner gøre, at de, der anbringe Børnene, kun komme til at betale det nævnte mindre Beløb. Til at bestride disse Udgifter staa for Tiden følgende Midler til Raadighed. For Kjøbenhavn med Frederiksberg virker Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse med en Indtægt, der fra 1901 aarligt udgør over 35000 Kr. Foreningen danner derhos et Led af de danske Plejehjemsforeninger, der siden 1897 ere organiserede under en Overbestyrelse, og som have en Forening for hvert Amt, Maribo og Bornholms Amter dog undtagne, hvor Foreninger imidlertid ere under Dannelselse. De uden for Kjøbenhavn virkende Plejehjemsforeninger have nu en aarlig Indtægt af c. 70,000 Kr. Endelig virker kristelig Forening til vildfarende Børns Redning saavel i som uden for Kjøbenhavn. Ifølge et af Lovforslagets Bilag havde den i 1899 en Indtægt af 13 à 14000 Kr.; men Indtægten er vistnok i 1900 fordoblet. Medens kristelig Forening, ligesom Foreningen af 1837, udelukkende tager Børn, som falde ind under Lovens Fordringer, maa det erindres, at Plejehjemsforeningerne uden for Kjøbenhavn ifølge deres Love ogsaa have Pligter over for blot hjemløse Børn og i Virkeligheden anvende en meget væsentlig Del af deres Midler til at bistaa Fattigvæset med Opdragelsen af smaa, hjemløse Børn. Ellers havde de ikke af de 836 Kommuner, som i 1899 hørte under de Amter, i hvilke Foreningerne virkede, faaet 370 Kommuner til at yde Bidrag. Forholdet er jo en Del anderledes paa Landet end i Kjøbenhavn og Købstæderne. Det er kun de sidstnævnte Steder, der er stærk Stigen af Forbrydelser begaaede af Børn. Paa Landet hører man derimod ikke nær saa stærk Klage, og Plejehjemsforeningerne ville nok kunne magte Opgaven her, naar de anvende alle deres Pengemidler hertil og deres Statstilskud — for Tiden 13000 Kr. — forhøjes

noget. I Virkeligheden er deres Virksomhed hidtil i alt væsentligt kun kommet Landkommunerne til gode.

I Kjøbenhavn med Frederiksberg kan Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse nu tage c. 70 Børn aarlig, og stilles fornødne Midler til dens Raadighed, vil den uden at sprænge sine Rammer nok kunne tage det dobbelte Antal Børn aarlig. Der vil imidlertid, saa vidt det er muligt at danne sig en Mening herom, blive Tale om at anbringe et betydeligt større Antal Børn fra Kjøbenhavn og Frederiksberg, naar Loven træder i Kraft. Og Foreningen bør jo dog ikke afskæres fra som nu at komme til Hjælp i de mange Tilfælde, hvor Forældre af sig selv komme til den paa Grund af Frygt for, at Børnene, som have vist slette Tilbøjeligheder, helt skulle falde. Kristelig Forenings Opgave er som anført at hjælpe hele Landet, hvilket i øvrigt synes at være en vel stor Opgave for en enkelt Forening. Selv om denne Forening imidlertid brugte alle de Midler, den har og i Tidens Løb kan paaregnes at have, til at hjælpe med i Kjøbenhavn, vilde det endda knibe herinde, i hvilken Henseende bemærkes, at kristelig Forening vistnok hidtil væsentligst har indskrænket sin Virksomhed til Kjøbenhavn. Købstæderne staa altsaa endda tilbage. Men nu er det en bekendt Sag, at der netop i de større Købstæder, særlig de store østjydske Byer, er grumme mange vanartede Børn. Der er derfor et godt Stykke igen, forinden de nu bestaaende Foreninger pekuniært set kunne magte den Opgave, som Lovforslaget tildeler dem. Selv om man nu vil sige, at Lovforslaget jo forudsætter, at Staten vil være villig til paa de aarlige Finanslove at give de ovennævnte Foreninger Tilskud, saa kræves der for det første ret betydelige Tilskud, og for det andet mangler der meget endnu i Organisation. Svendborg og Aarhus høre alt under Plejehjemsforeningerne, Aarhus som en selvstændig Kreds, og i flere af de andre Byer har kristelig Forening dannet Afdelinger; men i de allerfleste Byer, og deriblandt nogle af de største Byer, mangler saadanne Organisationer. Det

maa derfor være Maalet, at der i hver By dannes en Afdeling, som baade virker for at skaffe Midler og sørger for Anbringelse af de Børn, som maa underkastes de strengere Foranstaltninger, samt skaffer Tilsynsværger for de Børn, som nok kunne blive hjemme, men maa underkastes Tilsyn. Endelig burde en saadan Byafdeling i de større Byer sørge for Oprettelse af de saakaldte, tidligere omtalte Fortsættelsesasylar.

Der er altsaa vel et godt Stykke igen, førend der Landet over er tilstrækkelige Midler og tilstrækkelig Organisation, men ser man imidlertid hen til den betydelige Udvikling, der er sket i det sidste Tiaar, hvor ikke blot de alt eksisterende Foreninger ere voksede betydeligt, men en Række nye Foreninger komne til, tør man maaske nok nære Haab om, at dette Arbejde vil lykkes. Det er jo denne Fremgang, som væsentlig forklarer Forskellighederne mellem Kommissionsforslaget og nærværende Lovforslag. Thi da Kommissionsforslaget fremkom, fandtes der, foruden Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, kun 8 Plejehjemsforeninger, der arbejdede hver for sig, og hvis Tilværelse kun faa kendte. Siden da er der, som alt omtalt, dannet en Plejehjemsforening for saa godt som hvert Amt, og samtlige disse Foreninger og Foreningen af 1837 danne nu den ligeledes ovenfor omtalte Helhed. Endelig er i 1898 kristelig Forening til vildfarende Børns Frelse og Selskabet af 7. Sptb. 1898 til Støtte for forældreløs Ungdom komne til. I den allersidste Tid er der endelig dannet en Forening af Indre Missions Venner i Vendsyssel til Opdragelse og Pleje af ulykkeligt stillede Børn. Dens Opgave er efter § 1 i dens Vedtægter at komme trængende Børn i enhver Alder til Hjælp, dog fortrinvis Børn, der høre hjemme i Vendsyssel, Aalborg og Han Herred, og Børnene skulle anbringes enten i troende Hjem eller i Børnehjem eller Anstalter. Da Plejehjemsforeningerne i Forvejen have en Forening for Aalborg—Hjørring Amter og kristelig Forening en Afdeling i Aalborg By, begge med samme Formaal,

synes man ret vel forsynet paa den Kant af Landet. Om nu denne allernyeste Bevægelse, som vistnok ogsaa skal udvides til at omfatte andre Dele af Landet, vil gavne Sagen ved at drage nye Kræfter ind i Bevægelsen og fremme Kappelysten mellem de forskellige Organisationer eller skade gennem at sprede Kræfterne, er ikke godt at vide. Det kan maaske nok vise sig nødvendigt, at Staten paa en eller anden Maade griber ordnende og regulerende ind i hele denne Udvikling. Efter det ovenfor udviklede vil det nok kunne forstaaes, at Lovforslaget har ment at burde benytte det tilstedeværende rige private Initiativ; men det bør ikke skjules, at der endnu mangler meget, for at Loven kan blive fuldt ud brugbar.

Spørges der, om vi have tilstrækkelige Pladser i Plejehjem, Børnehjem og Anstalter til der at anbringe de Børn, som det efter Lovforslaget bliver nødvendigt at fjerne fra deres naturlige Hjem, maa Svaret i det hele lyde bekræftende, for saa vidt angaar Børn under 15 Aar. Det har hidtil vist sig forholdsvis let at skaffe sig tilstrækkelig mange gode Plejehjem, og man tør vistnok regne paa, at baade de i Kjøbenhavn og Købstæderne virkende eller fremtidig dannede Selskaber ville paa Landet kunne faa gode Plejehjem nok. I Anstalter og de Børnehjem, som tage vanskelige Børn, er der for Tiden Plads til op mod 600 Drengene og til c. 100 Piger. Naturligvis vil der behøves noget mere Plads, naar Lovforslaget træder i Kraft; men det vil nok kunne lykkes lidt efter lidt at drage nogle af de Børnehjem, som nu for Tiden kun tage smaa hjemløse Børn, ind under Bevægelsen, saa at de ville tage ogsaa ældre vanskelige Børn. Dernæst vil man vistnok ogsaa kunne gaa over til at benytte Plejehjem i noget større Omfang end hidtil. Dette forudsætter dog, at man faar et eller flere midlertidige Optagelseshjem til sin Raadighed. Man kunde herigennem faa lidt mere Indblik i Børnenes Karakter og se, hvor indgroede de slette Tilbøjeligheder ere. Det viser sig nemlig saa tidt, at Børn, der synes at være ret vanskelige, og som

man derfor tror at burde anbringe paa en Anstalt, i Virkeligheden ere ret skikkelige, naar de blot komme bort fra de daarlige Omgivelser.

Langt ugunstigere stiller Forholdet sig med de 15- til 18aarige Personer, som efter Lovforslaget bør fjernes fra Hjemmet. Anbringelse i privat Plejehjem vil der naturligvis kun ganske undtagelsesvis være Tale om, og for Tiden have vi ingen Anstalter, der ere organiserede paa at opdrage saadanne Personer. Flakkebjerg og Landerupgaard beholde vel de Børn, som de have antaget sig, til det 18. Aar; men det er dog kun paa den Maade, at det efter Konfirmationen prøves at anbringe Drengene i Tjeneste eller Lære eller deslige, saaledes at de blot tages tilbage til Anstalten paa en kortere Tid, hvis dette ikke gaar. Alle de andre Anstalter beholde kun Børnene til Konfirmationen, og det vilde i øvrigt ogsaa være Synd for de mindre Børn at skulle være sammen med disse større, fordærvede Børn. Det kan derfor ikke nægtes, at det har vakt Beklagelse hos alle dem, der lide under Vanskelighederne med disse store konfirmerede Børn af begge Køn, at Lovforslaget af økonomiske Hensyn ikke stiller i Udsigt, at Staten vil skabe saadanne Anstalter, hvor 15- til 18aarige unge Mennesker af begge Køn kunne underkastes Opdragelse. Det stilles vel i Udsigt i Motiverne til Forslaget, at der vil blive oprettet en særlig Afdeling af en af de nu bestaaende Straffeanstalter, hvor unge Personer under 18 Aar kunne undergives en særlig Straffemaade, der maa antages mere at skulle være af opdragende Art end den nuværende Afsoningsmaade. Men en saadan Anstalt er kun anvendelig, naar der er begaaet en strafbar Handling, og passer ikke i de mange Tilfælde, hvor vedkommende unge Mennesker løbe fra den ene Tjeneste eller Lære efter den anden eller ved stadig Vagabonderen, Trods, Upaalidelighed, Pigerne tillige ved Usædelighed, gøre det umuligt at have dem anbragte hos private Folk. Ogsaa her maa det private Initiativ altsaa se at hjælpe sig selv, idet der dog vel kan paaregnes nogen

Støtte fra Statens Side i alt Fald til Driften af, hvad man i saa Henseende kan faa indrettet.

Kapitel V handler om, hvornaar de Foranstaltninger, der i Overensstemmelse med Lovforslaget ere blevne trufne, kunne ophøre eller fra strengere Former gaa over til mildere eller omvendt. Idet der i øvrigt henvises til Lovforslagets Regler herom, skal Opmærksomheden særlig henledes paa den Indskrænkning i den personlige Myndighed, som Forslaget indfører, idet den offentlige Opdragelsesmyndighed for Personer, som ere anbragte i en Opdragelsesanstalt, ved Justitsministeriets Bestemmelse kan udstrækkes ud over det 18. Aar indtil 3 Aar fra Anbringelsen.

Om de særlige Forholdsregler med Hensyn til Børn, som ere Skoletugt undergivne, og som nærmere omhandles i Kapitel VI, er der tidligere talt.

Kapitel VII giver nogle nye Straffebestemmelser, nemlig Udvidelse af Straffelovens § 183, 1ste Stykke, til ogsaa at omfatte Forældre eller andre Opdragere, som forføre de til deres Opdragelse betroede Børn til sædelig Vanart, samt Anvendelse af Straffelovens § 213 ogsaa paa den, der ved List eller Magt unddrager rette vedkommende en i Henhold til her omhandlede Lov anbragt Person. Endelig fastsættes der Straf for Forældre eller andre Opdragere, som ved grov Vanrøgt eller Forsømmelse ere Skyld i Barnets Vanart.

Sluttelig giver Kapitel VIII Regler om de Udgifter, der ere foranledigede ved Loven. Statskassen skal udrede Vederlaget til Direktøren for Børnetilsynet samt Udgifter til dennes Kontorhold, Rejser m. v. Kommunerne skulle afholde Udgifterne til Kontorhold, Rejser og Medhjælp m. m. for de ved Lovforslaget indførte kommunale Udvalg. Bortset fra de Udgifter, der allerede nu paahvile Stat og Kommune til de her omhandlede Børns Underhold og Opdragelse, paalægges der som tidligere omtalt hverken Stat eller Kommune Pligt til at sikre, at der altid haves Midler for Haanden til Dækning af de ved Lovforslaget forvoldte Udgifter. Dette angives atter i Motiverne at være Grunden til, at der

ikke sker en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder. idet Muligheden for at kunne gribe til Straf menes at burde bevares, saa længe Staten ikke har overtaget Garantien for altid at ville tilvejebringe Midler til de paagældende opdragende Foranstaltninger. Derimod forudsættes det, at der paa Finansloven aarligt vil blive givet de Foreninger, til hvilke Tillid kan have, og de anerkendte Børnehjem og Anstalter Tilskud. Det oplyses i Motiverne med Bilag, at der for Tiden paa Finansloven udgives c. 56000 Kr. i denne Retning. Det kan forudses, at der her er et Punkt, paa hvilket der i alle Tilfælde fra Folketingets Side vil blive rejst Modstand. Man behøver jo blot at mindes, at der i Rigsdagssamlingen 1899—1900 af 7 Folketingsmænd indbragtes et Forslag om Forhøjelse af den kriminelle Lavalder, og at Talere af alle Partier udtalte deres Sympati herfor. Det vigtigste synes dog at være, at man faar det Apparat, der skal træde i Stedet for Straf, gjort saa godt som muligt. I Norge fik man i 1896 en Lov, der i Hovedsagen svarede til det her omhandlede Forslag. Først i Fjor kunde Loven imidlertid træde ud i Livet og benyttes, fordi man ikke før havde tilvejebragt de Anstalter m. m., som vare nødvendige hertil. Selv om imidlertid en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder indføres, maa der dog i ethvert Tilfælde bevares en Adgang til at kunne underkaste Børn den til Varetægtsarrest svarende Isolation. I min Virksomhed som Forhørsdommer oplevede jeg engang, at et helt Personale i en større Forretning var mistænkt, fordi der stadig forsvandt Varer fra et Lager, hvor godt der end lukkedes og passedes paa. Under en i anden Anledning sket Arrestation af en 14aarig Dreng kom det op, at der var en Bande paa 6 Dreng, deriblandt 2 Skorstensfejdreng, som havde et helt Lager af de stjaalne Varer i en Sukkertønde i en Kælder i Nærheden, og det viste sig, at det var de to Skorstensfejdreng, der som Fagmænd havde kendt en Vej over Tagene og ind gennem et Murhul i en Frontespice paa Lagerbygningen, som ingen havde tænkt sig kunde

tjene til Adgang til Lageret. Ikke blot fik Ejeren Koster til Værdi af over 1000 Kroner tilbage, men den pinlige Mistanke, som havde hvilet paa Personalet, hævedes. Uden Arrestation af hele Banden havde dette Resultat dog ikke kunnet naas. Mulig vil man i nogle Tilfælde kunne formindske Ulemperne ved at skulle have Børn i Varetægtsfængsel noget ved under Forundersøgelsen at kunne anbringe dem i det tidligere omtalte Optagelseshjem, hvor et saadant haves ved Haanden. Det er vel ogsaa tvivlsomt, om Lovgivningsmagtens andre Faktorer ville føle sig fuldt betryggede ved Forslagets Henvisning til alene at støtte sig til det private Initiativ ved Gennemførelsen af de i Forslaget omhandlede opdragende Foranstaltninger. Men et i alt maa det erkendes, at Lovforslaget danner et meget væsentligt Fremskridt fra den nu bestaaende Tilstand.
